

Lausunto varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen palveluverkkosuunnitelman luonnoksesta

Elinvoimalautakunta 05.11.2024
97/12.00.01/2024

Valmistelu ja lisätiedot
yleiskaavapäällikkö Maija-Riitta Kontio, kaupunkikehitysjohtaja Dan Mollgren, apulaiskaupunginjohtaja Fredrick von Schoultz

Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen palveluverkkosuunnitelmassa on tarkasteltu Porvoon kaupungin koulu- ja varhaiskasvatuspalveluverkkoa ja siihen tehtäviä muutostarpeita vuoteen 2040 mennessä.

Lasten määrän vähentyessä palveluverkkoa on uudistettava, jotta tulevaisuudessakin pystytään tuottamaan laadukkaita palveluita kustannustehokkaasti. Mikäli lasten määrä vähenee ennusteen mukaisesti, vähentää tämä myös kaupungin saamia valtionosuuksia huomattavasti.

Palveluverkon valmistelussa on noudatettu kaupunginvaltuuston päätöksiä talousarviosta sekä talouden ja tuottavuuden tasapainotusohjelmasta että investoinneista. Palveluverkko suhteutetaan toimintaympäristön muutoksiin, kuten väestömuutoksiin, lainsäädännöllisiin muutoksiin, palvelutarpeiden ja järjestämisen ennakointiin, rahoitus- ja kustannusmuutoksiin sekä peruskorjaus- ja uudisrakennustarpeisiin. Palveluverkkohanketta on ohjannut kaupunginhallitus.

Kaupunginhallitus hyväksyi 08.04.2024 § 112 seuraavat periaatteet, joiden avulla on laadittu palveluverkkoselvitys ja -suunnitelma:
Periaate 1. Kasvu ja oppiminen ovat toiminnan keskiössä. Periaate 2. Palveluverkko tukee ehyen ja yhtenäisen kasvu- ja opinpolun muodostumista. Periaate 3. Palveluverkko muodostuu toimivista ja taloudellisista yksiköistä. Periaate 4. Palveluverkon suunnittelu perustuu tietoon. Periaate 5. Suomen- ja ruotsinkielisten/kieliryhmien palvelujen suunnittelussa käytetään yhteneviä perusteita. Palveluverkkosuunnittelu aloitettiin nykytilakuvauksella, joka valmistui kesäkuussa. Tämän jälkeen käynnistyi palveluverkon kehittämistä koskeva suunnittelu. Palveluverkkosuunnitelmaluonnokseen on kirjattu palveluverkon uudistamistarpeet, suunnitteilla olevat uudisrakennus- ja korjaushankkeet sekä esitykset lakkautettavista kouluista ja päiväkodeista eri vaihtoehdoissa.

Suunnitelmassa on esitetty kolme vaihtoehtoa palveluverkon kehittämiseksi ja arvioitu niiden vaikutuksia. Lapsivaikutusten arviointi on tehty kahdessa vaiheessa: ensin palveluverkon nykytilan selvityksen yhteydessä ja myöhemmin palveluverkkosuunnittelun aikana.

Palveluverkkosuunnitelma perustuu palvelualuejakoon, joka tulisi jatkossa korvaamaan perinteiset oppilaaksiottoalueet. Varhaiskasvatuksessa toimii jo kolme palvelualueita, joiden perusteella lapsille tarjotaan varhaiskasvatuspaikkaa. Jatkossa perusopetukseen perustettaisiin kolme suomenkielistä ja kaksi ruotsinkielistä palvelualueita. Palvelualueilla olisi useampia päiväkotia ja kouluja. Lasten ja oppilaiden sijoittumista voidaan tarkastella tapauskohtaisesti palvelualueiden välillä.

Palveluverkkosuunnitelman toteutukseen kuuluu olennaisena osana esitetyn toimenpidekokonaisuuden vaiheistaminen kolmeen vaiheeseen, eli ajanjaksoihin 2025-2029, 2030-2034 ja 2035-2040. Palveluverkkosuunnitelma on sitova toimeenpanosuunnitelma vain ensimmäiselle tarkastelujaksolle. Kaksi myöhäisempää vaihetta edellyttävät lähemmin tehtävää tilannearvioita, jossa otetaan huomioon lapsimäärän alueellinen kehitys, kiinteistöjen kunto ja elinkaari, muutokset valtionosuuksissa ja kaupungin taloustilanne yleisemminkin sekä kaupunkisuunnitteluun liittyvät tekijät. Vuosien 2030-2034 ja 2035-2040 muutosten osalta tehdään päätökset vasta myöhemmin väliarviointien jälkeen.

Eri vaihtoehtojen välillä tehtävä päätös merkitsee ennen muuta sitoutumista strategisen linjaukseen, jolla on nähtävissä olevia vaikutuksia aina 15 vuoden päähän. Palveluverkkoa koskevat toimeenpanopäätökset edellyttävät kuitenkin aina ajan myötä tarkentuvaa tietoa, jota on käytettävissä lähinnä talousarvion ja sen suunnitelmavuosien tähtäimellä.

Kaupunginhallitus pyytää lausuntoa valmistuneesta palveluverkkosuunnitelman luonnoksesta 7.11. mennessä elinvoimalautakunnalta.

Apulaiskaupunginjohtaja
Elinvoimalautakunta päättää antaa seuraavan lausunnon:

Palveluverkkosuunnitelma on perusteellisesti ja huolella laadittu ja perustuu moniammatilliseen arviointiin. Suunnitelmassa esitetty palvelualueperiaate on erityisen kannatettava näköpiirissä olevien muutosten kannalta. Maankäytön kehitys eri alueilla ja eri aikoina ei ole aina tasaista eikä täsmällisesti ennustettavissa, ja alueen lasten määrä saattaa poiketa huomattavastikin arvioidusta. Palvelualueiden avulla voidaan tasata ryhmäkokoja ja oppilasmääriä koulujen välillä joustavasti sekä lapsen ja nuorten tarpeiden mukaisesti ja varautua paremmin epävarmaan tulevaisuuteen. Palvelualueperiaate tuo joustavuutta ja auttaa myös alueiden eriytymiskehityksen hillitsemisessä. Palveluverkkosuunnitelma on sitova toimeenpanosuunnitelma vain ensimmäiselle tarkastelujaksolle 2025-2029. Esitetty päätöksentekomalli, jossa vuosille 2030-2034 ja 2035-2040 hahmotellut muutosten toimeenpanosta tehdään päätös vasta väliarviointien jälkeen, on hyvä, sillä tulevaisuuden ennustamiseen liittyy paljon epävarmuuksia. Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen palveluverkkosuunnitelma ei ota kantaa muihin kylissä tarjottaviin palveluihin. Kyläkoulujen

mahdolliset lakkauttamiset vaikuttavat elinvoiman palveluiden olosuhteisiin, lähinnä liikuntapalveluihin, kirjastopalveluihin ja KoMbiin.

Liikuntapalveluiden osalta osa palveluverkkoselvityksessä mainituista kouluista ei tällä hetkellä sisällä sisäliikuntatiloja. Kuitenkin kaikissa kouluissa on 1–2 km säteellä jokin ulkoliikuntamahdollisuus, lukuun ottamatta Epoota, jonka läheisyydessä ei ole lainkaan liikuntaolosuhteita.

Liikuntapalveluilla on käynnissä parhaillaan liikuntapaikkaselvitys, jossa kartoitetaan kaupungin liikuntapaikat ja annetaan suosituksia liikuntapaikkaverkon kehittämiseksi. Työ jatkuu ensi vuonna liikuntapaikkarakentamisen pitkän tähtäimen suunnitelmalla (PTS), joka käynnistyy keväällä 2025. Mahdolliset kasvun ja oppimisen palveluverkon muutokset huomioidaan myös liikuntapaikkoja kehitettäessä ja suunniteltaessa.

Kirjastopalveluiden Porvoon kaupunginkirjaston yhtenä toimipisteenä on Kerkkoon kirjasto, joka toimii Jokilaakson koulussa. Kirjastoauton reittejä muokkaamalla ja/tai pysäkkejä lisäämällä voidaan paikata sitä kirjastopalvelua, joka häviää, jos kouluista tai päiväkodeista luovutaan.

KoMbilla on kylissä liikuntakursseja, ruoanlaittokursseja, tanssikursseja ja kudontaa. Kyläkoulujen mahdolliset lakkauttamiset vaikuttavat Kombin palveluiden toteuttamiseen, mutta liikuntasalin puuttuessa kursseja voidaan järjestää seurojentaloissa, lakkautetuissa kouluissa tai päiväkodeissa.

Jotta kylien elinvoima voidaan jatkossakin pitää olosuhteisiin nähden mahdollisimman hyvällä tasolla, huomioidaan kylät sekä varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen palveluverkon mahdolliset muutokset kylissä elinvoiman toimialan palvelusuunnitelmia laadittaessa. Esimerkiksi lähiliikuntapaikkojen verkostolla, kirjastoauton reiteillä ja KoMbin vierailevilla palveluilla voidaan vaikuttaa kylien elinvoimaisuuteen. Lisäksi tapahtumien ja markkinoinnin strategisella suunnittelulla sekä yhteistyöverkostojen (esim. Kehittämisyhdistys SILMU ry) kehittämällä voidaan jatkossakin nostaa esille kylien erityispiirteitä ja vahvistaa niiden elinvoimaisuutta, jos olosuhteet palveluverkossa muuttuvat.

Pykälä tarkastetaan heti.